

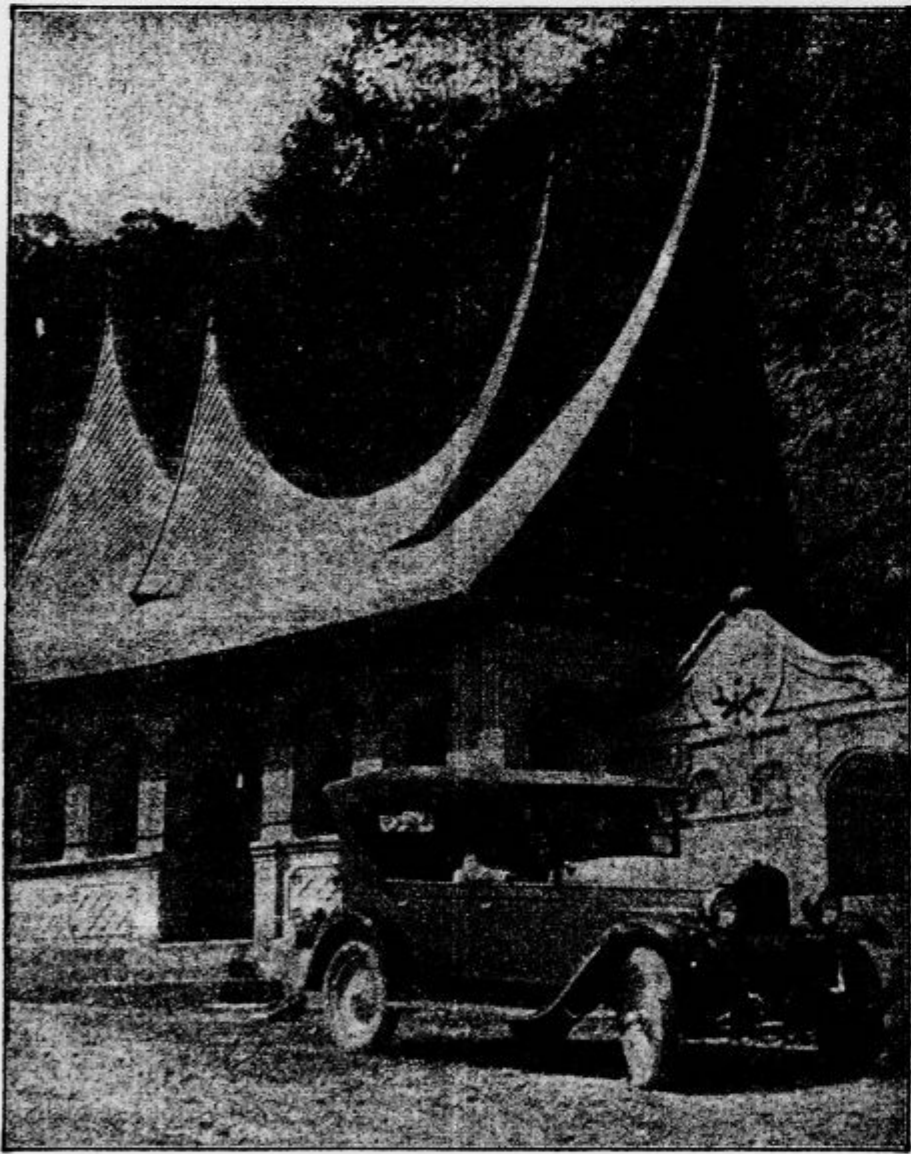
Tehnički deli rubrike urejuje avtomobilni oddelek Vacuum Oil Company, d. d.

Vztrajnostna vožnja na 10.000 km

O tej mednarodni vožnji smo poročali že ni. Vožnja se je namreč imela vršiti že tedaj, vendar prireditelji niso mogli odločiti, da jo rpišejo, ker se niso dovolj poznali cest, po katerih bi se ta vožnja imela vršiti. Medtem pa so delegati prirediteljev prevzeli vso progo, ki je dolga 10.000 km, in jo sedaj že določena pot. Ta vožnja čez 10 držav ter bo trajala od 22. maja do 7. junija. Vožnja sama je že sprejeta v mednarodni športni koledar ter se je do lahko udeležili vsi lastniki avtomobilov. Animanje za to vožnjo je bilo že lani precejšnje, saj se je takoj po razglasitvi prijavilo 40 vozačev. Zato upa na avto-klub, ki je glavni prireditelj te vztrajnostne vožnje, da bo tudi letos velik odziv samo domačih, ampak tudi tujih vozačev.

Proga, ki je sedaj končno določena, bo vodila preko naslednjih mest: Berlin, Zeneva, San Sebastiano, Lizabona, Milan, Rim, Monakovo, Dubrovnik, Zagreb, Budimpešta, Berlin. Kakor je torej videti, bo do avtomobilisti vožnji tudi po naši državi. Lansko leto so nameravali voziti po progi, ki vodi iz Dubrovnika na Lovćen do Cetinja. Ta načrt so toliko spremenili, da bodo sedaj vozili od Dubrovnika po glavni cesti do Mostarja, pa ob levem bregu Vrbasa do Zagreba. Odtod ob Blatnem jezeru v Pešto.

Na tej vožnji bodo lahko sodelovali lastniki serijskih touring-avtomobilov, ki odgovarjajo mednarodnim predpisom. Avtomobili so razdeljeni na dve kategoriji. Na dan 22. maja bo startala prva, v kateri bodo avtomobili s motorji cilindrske vsebine do 2000 ccm, ob 6 uri zjutraj v Berlinu. Za to kategorijo je predpisana povprečna hitrost 28 km na uro. Za drugo kategorijo pa je predpisana hitrost 35 km na uro in ta kategorija bo odšla na pot 25. maja ob 8. zjutraj. Vožnja iz prve kategorije bodo na poti vsega 15 dni in 7 ur, a vožnja druge kategorije 15 dni in 5 ur. Naivejši odmor, ki bo trajal 24 ur, bo dan v Rimu. Na prvi pogled se zdi določena povprečna hitrost dovolj nizka, ampak ne smemo pozabiti, da je v tej hitrosti že vračun odmor za spanje, za nego vozila in obisk po pogonskim sredstvom. Tako bodo torej morali voziti z mnogo večjo hitrostjo, da dosežejo povprečno hitrost 28, oziroma 35 km na uro.

Hiše na Sumatri. Značilna je arhitektonska oblika v spomin legendarnemu bivolu, ki je s svojimi velikanskimi rogovi osvojil pragozdove.

Photo General Motors

Matija Lipužič

Pomota

Lojze Pečnik, asistent steklarne v Zakotju, se je bil prehladil. Influenca ga je vrgla v posteljo in ležal je ves teden. Neprostovoljni dopust, ki ga je moral prebiti v postelji, mu je zagrenilo še pušto in deževno vreme in komaj je čakal, da je posijalo skozi okno prijazno sonce. Ko si je nekoliko opomogel, si je dal prinesiti v vrt naslanjač in s tresočimi nogami je pridrsal po stopnicah iz hiše že dopolne in se pogreznul vanj, v mehko blazino, ki mu jo je bila prinesla njegova še mlada žena.

»Lojzek, le udobno si napravi. Počakaj, no... da, tako je prav. Sedaj lahko sediš tu do obeda. Nič te ne bo motilo. Jaz bom pregledala današnje časopise, kuharici sem pa itak že povedala, kaj naj skuha.« je dejala gospa Mira in sedla na stol zraven njega.

In tako sta počivala oba mlada zakonca — saj sta bila poročena šele pet mesecev — v miru in užitku toploti zgodnjega pomladanskega solnca.

Kako se čuti človek zadovoljnega in prerojenega, če mu ni treba misliti na službene zadeve, če ga ne nadlegujejo ljudje, če ni treba vstajati k telefonu in

poslušati nestrpno, kdo izmed višjih gospodov želi govoriti, oziroma se želi jeziti. Tudi gospa Mira se je bila zatopila v sanjavo brezbrzičnost, kajti niti najmanj je ni skrbelo, če se kakšno danes z obedom. Ženske so itak vprežene ves dan. Moške njih dela običajno ne priznavajo, toda baš zaradi tega je včasih dobro, če mora ostati mož doma, da vsaj vidi, koliko skrbi in letanja ima vestna gospodinja...

Lojze je bil celo pozabil, da vozijo onkraj vrta, za njegovim hrbtno lokomotive. Niti zateglih žvižgov ni slišal. Skratka: zanj je bil danes ves svet mrtav. Edino misel na obed ga je prebudila kratek trenutek iz polsna in mu izoblikovala ustnice v dobrotljiv nasmeh.

Vsa prestrašena in premočena je pribežala iz kuhinje kuharica Pavla; držala se je za glavo in kričala na ves glas:

»Gospa, gospa! Vodovodna cev je počila in voda brizga naravnost na štedilnik in lonce. Vsa kuhinja je v soperi.«

»Že zopet?« se je razjezila gospa Mira. »Ni še minulo teden dni, ko je bil tu ključavničar Bregar. Ti, Lojze, danes mu jih pa povej! Naj že vendar enkrat popravi to reč tako, da ne bomo vedno v strahu pred vesoljnim potopom. Pomisli, kaj bi bilo, če bi se bilo to pripetilo ponoči ali pa tedaj, ko si še ležal

v postelji bolan.«

»Hvala bogu, da nisem jaz kriv!« je rekla prijetna kuharica Pavla in si brisala premočene lase. Koga pa navadno obdolže gospe vseh pogreškov ali neprijetnosti v gospodinjstvu? Samo ob sebi se razume, da je najbližja služkinja ali kuharica, katere koža mora prenašati vsakokrat, ko je gospa slabe volje, bog ve koliko atmosfer jeze. Da bi pa mogla človeška roka pokvariti vodovod brez vsakega orodja, ni mogla misliti niti gospa Mira in zato je izšla ves srd na odsojnega ključavničarja Bregarja.

Asistent Pečnik se za to nezgodo sprva ni mnogo zanimal. Ostal je na vrtu sam. Ker pa je slišal iz kuhinje vedno večji krik, ki je že skoro sličil joku, je vstal in šel proti hiši.

»Pavla, skočite v pisarno k pazniku in mu recite, naj telefonira po ključavničarja Bregarja. Pa naj pride takoj!« je zapovedal odločno Lojze že med vrati. Ko je začel capljati proti kuhinji in se nenadoma spomnil na pregovor, katerega je moral danes le pritrčiti, da voda tudi v čevlju ni dobra.

Ko je prišel v kuhinjo, se ni nič manj ustrašil, kakor njegova gospa, ki je bila odvezala v naglici kuharici Pavli predpasnik, ga ovila okoli cevi zraven pipe in ga tiščala z vso močjo k zidu. Toda

Smrt letalca Plüschowa

Znani »tsingtauski letalec« Günther Plüschow se je po brzovrhnih vesteh iz Južne Amerike pri novem poletu čez južno Patagonijo smrtno ponesrečil. Znan je njegov film »Srebrni kondor nad Ognjeno zemljo«.

Kdaj je ženska prestara?

Včasih slišimo tarnati, da je preveč starih ljudi na svetu. Velik odstotek starih ljudi daje prav resno misliti, še manj razveseljivo pa je vedeti, da bo v prihodnje v tem pogledu še slabše.

Vojna, krčenje števila porodov, predvsem pa napredek zdravniške vede so ti isti činitelji, ki so podaljšali človeško življenje. Toda ali je to staranje človeštva nekaj tako tehtnega? Odgovor zavisi od tega, če in koliko so starejši ljudje koristni svetu in soljudem — kajti iz preteklosti smo vajeni, da so bili stari ljudje samo v breme.

Kar se tiče žensk, ni treba obupati. Močnejše so izjeme med moškimi — glede žensk pa lahko rečemo, da se drže preklonito dobro. Bedfordski vojvodinja je nedavno v dobri 64 let izvršila drzen polet. To dejanje ni zahtevalo od nje samo trdnih živcev in močne volje, ampak tudi dobrane rezerve telesne in duševne moči ter napačnosti, ki jih navadno priznavamo le mladosti. Poleg tega pa poznamo še druge ženske, ki so v takih letih fizično in duševno popolnoma na višku. Vzemimo n. pr. gospo Annie Besant, znano teozistko, ki je stara že nad osemdeset let, a še vedno z ognjem zagovarja svoj pokret o predava z velikanskim uspehom po svetu. Tudi Henrietta Barnett je v svojem osemdesetem letu telesno in duševno popolnoma čila; mrs. Sidney Webb, žena lorda Pa-sfielda je še v svoji visoki starosti plodovita po mislih, živahna in pobudna v razgovorih in njej enaka je Američanka Jane Adams, ki se stvariteljsko krepko udejstvuje v javnem življenju. Če bi pa h teli naštetih žensk šestdesetletnice, bi lahko potiskali neskončen seznam, celo tedaj, če bi izvezli umetnice, pisateljice in glasbenice. Z eno besedo, ženska ni nikoli prestara, in sicer iz dveh vzrokov, ki so v zvezi z njeno politično emancipacijo.

Predstavljajmo si le, kaj bi n. pr. rekli pred pol stoletjem o betfordski vojvodinji? Govorili bi, da je nespodobno kaj takega misliti, kaj šele izvesti! To so bili časi, ko je veljalo naziranje, da stopi ženska v osem in dvajsetem letu v tako zvana srednja leta, s šestdesetimi leti pa postane oseba, v koje navzočnosti se sme govoriti le šepetaje. Tedaj ni nihče pričakoval, da jo še kaj veže na svet. In vendar so še pred petdesetimi, da, celo pred sto leti, torej v dobi, ko je veljala ženska za inferiorno bitje, storile ženske v tej dobi več nego bi mogle storiti za človeštvo. V mestu in izven mesta so se obrabljale s hišnimi opravili, ki jih ni bilo nikoli konec. V tavnaricah in delavnicah so se ubijale do šestdesetega leta in čez, prav tako kakor dandanašnji. Pri delu am-riskih kulturnih pionirjev, ki so odprli kulturi in civilizaciji nepredelano polje Zedinjenih držav, so si stekle žene čisto pravičen delež.

Potem pa, v teku časa, je tudi žena sama prišla na to, da je začela zavračati napadno mnenje o ljubezni ki je dotlej veljala za edini svet njenega obzorja. S tem je tudi ubila sodbo, da je umrla za svet, čim je nehala služiti ljubezni. Iz ženskih možgan je izginila bedašča predstava, da je ženska brez vrednosti, čim ni več erotično privlačna za moške. Pisatelj, ki no priznati ženski tridesetih in štiridesetih let popolno pravico do življenja, so bili prvi, ki so zavezili te predsodke. A šele tedaj, ko so ženske same spoznale da ljubezen še ni vse v življenju, je prišlo do »prostite« To je bilo resnično osvobodilno in ob njem so ženske nehale lokati nad sivimi lasmi. Z njim so si priborile v svetu mesto, ki jim gre.

Mary N. Hamilton.

AKTUALNOSTI

Stoletnica Mihovila Pavlinovića

Dne 28. januarja se je dopolnilo sto let, kar se je rodil v Podgori pri Makarski Mihovio Pavlinović. Brez njegovega imena se ne bo nikdar pisala zgodovina jugoslovenstva. Bil je največji nacionalni in kulturni preporoditelj Dalmacije; on je dalmatinske Hrvate privedel k narodni skupnosti. Deloval je v razmerah in v času, ko sta bili politika in kultura še ozko združeni; njegovo delo je tudi kulturno obrodilo mnogo »adu«.

Mihovio Pavlinović je bil po poklicu katoliški duhovnik. Že zgodaj se je vnel za narodno misel in je jel zbirati v Dalmaciji narodne pesmi. Nabral je obilo predragocenega gradiva, ki je pokazalo, da skozi stoletja importirana in obnavljana romanska kultura dalmatinskih mest ni prodrla do narodne duše. Ljudstvo je živelo rvojsko, pristno narodno življenje. Na to zdravo ljudsko podlago je Pavlinović naslonil svoje politično delo. Do njega je bilo dalmatinsko hrvaško ljudstvo nezavedno. Mesta so bila poitalijanska. Italijani so s prstom kazali na stare sledove italijanstva in vpili pred vsem svetom, da je vznodna obala Jadrana italijanska.

Mihovio Pavlinović, močna, z narodnimi koreninami ozko zraščena osebnost, je razbil to laž. Res, da naš življenj ni osnoval mest in ni gojil urbane kulture. Toda jedro Dalmacije je njeno kmečko ljudstvo, ki govori čisti narodni jezik. Slovenci najlažje razumemo preporoditeljski zamah Pavlinovića in tovarišev: tudi pri nas je treba postaviti kmečko ljudstvo proti potujčenemu mešanstvu in pačevino zgodovine raztrgati z močno voljo ljudstva, da pod vodstvom zavednega izobraženstva razvije svoje sile, svojo narodno kulturo. Kaj je storil Pavlinović v tem pravcu za Dalmacijo, ej še vedno premalo ocenjeno. Znan pa je izsedelek: Dalmacija je danes, 40 let po njegovi smrti, vseskozi narodna; v novem jugoslovenstvu koraka telo v sprednjih vrstah. Ni prebujeno samo kmečko ljudstvo, tudi mesta so vsa prožeta z narodnim življenjem. Pavlinović je z vsem svojim delom in življenjem dokazal, da spomeniki preteklosti ne odločajo o tem, komu naj pripade sporno ozemlje; edino odločilno je ljudstvo, ki to ozemlje naseljuje.

Pavlinović je bil Dalmaciji to, kar Hrvat-ski Strossmayer in Bosni fra Grga Martić. Vsi trije so bili močne osebnosti, živeli so v dobi, ko je močna osebnost kaj zalegala.

Nova številka ilustrovane tedenske revije

„Življenje in svet“

je izšla

Dobl se v vseh trafikah. Cena 2 Din.

Slovo od Ane Pavlove

Zadnji pozdrav velikih ruskih pesalki v ruski cerkvi v Londonu pred upeljenjem

izkazalo se je, da je bila slaba strokovnjakinja, kajti v trenutku je bila premočena do kože.

Kuharica Pavla je skočila v pisarno, gospa Mira in njen mož pa sta čakala vdano na prihod ključavničarja Bregarja in opazovala s povešeno glavo, kako je drla voda iz cevi na štedilnik, po stenu, od tu v predsobo in po stopnicah na dvorišče. Da bi se izognil povodnji in zopetnemu prehlajenju, je odcapljal asistent Pečnik zopet na vrt in se spustil v naslanjač.

V sosednji, kakih pet kilometrov oddaljeni posestrimski steklarini v Zabrežju, je služboval eden najstarejših uradnikov že čez trideset let, in sicer nadkontrolor Bregar. Stara korenina, zvest in vesten služabnik, natančen v službi do skrajnosti in v vseh malenkostih. Kdor ga je poznal, je moral priznati, da je bil doborščer in prijazen gospod, jako uslužen in pošten. Zjutraj je bil navadno že prvi v službi, opoldne in zvečer je zaklenil pisarniška vrata zadnji. Strežkinje niso utegnile pisarne niti pospraviti. Če se je zatopil v delo, ki bi ga bil sicer lahko izvršil v najkrajšem času, je slonel nad spisom včasih cele ure, prehtal natanko vsak stavek, vsako besedo, njen pomen in čemu je bila zapisana.

Danes pa se je bil zamislil celo v slovnico in baš zato se je zgodilo, da je sedel v pisarni še ob četrta na trinajst, ko je pozvonil telefon. Kako zadovoljen je bil, da je še sedel pri mizi... Morda ga kliče gospod ravnatelj? Zopet dober vtis!... Z nestrpnostjo je zagrabil slušalko in jo prislonil k ušesu.

»Halo, gospod nadkontrolor, prosim, da pridete v Zakotje h gospodu asistentu Pečniku!«

Nadkontrolor Bregar ni utegnil niti vprašati, kdo je pri telefonu, niti čemu naj se odpravi takoj v Zakotje. Toda če je človek skoro polovico življenja pri enem in istem poslu, dela že skoro vse mehanično. Če ni bil slučajno posebno slab dan, ko je bil vsakdo nekoliko natakten, je vedel nadkontrolor Bregar skoro vedno že vnaprej, kdo in čemu ga bo klical. Še preden bo vzel telefon v roko. Da so ga klicali iz Zakotja, je bilo sicer nekaj nenavadnega, toda nadkontrolor Bregar je začel misliti in se domislil: asistent Pečnik je bil pred letom njegov uradnik. Večkrat je bolehal in tudi zadnje dni je čul, da z njegovim zdravjem ni vse v redu. Zato je javil ravnatelju, da mora s prvim vlakom v Zakotje.

Na spis in slovnico je bil mahoma pozabil. Odpravil se je bil domov in po-

